

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 2 (1735).

13 СІЧНЯ 1989 РОКУ.

Ціна 2 коп.

фоторепортаж

Стре- но- же- на ЕОМ?

—О—

В системі створеного в ОДУ
учбово-обчислювального цен-
тру (УОЦ) розгорнуто проблем-
но-орієнтований комплекс
(ПОК) чехословацького вироб-
ництва.

До його складу входить аудіо-
візуальний комплекс
(АВОК), що являє собою два
класи персональних ЕОМ
«САПІ» по 12 робочих місць
кожний.

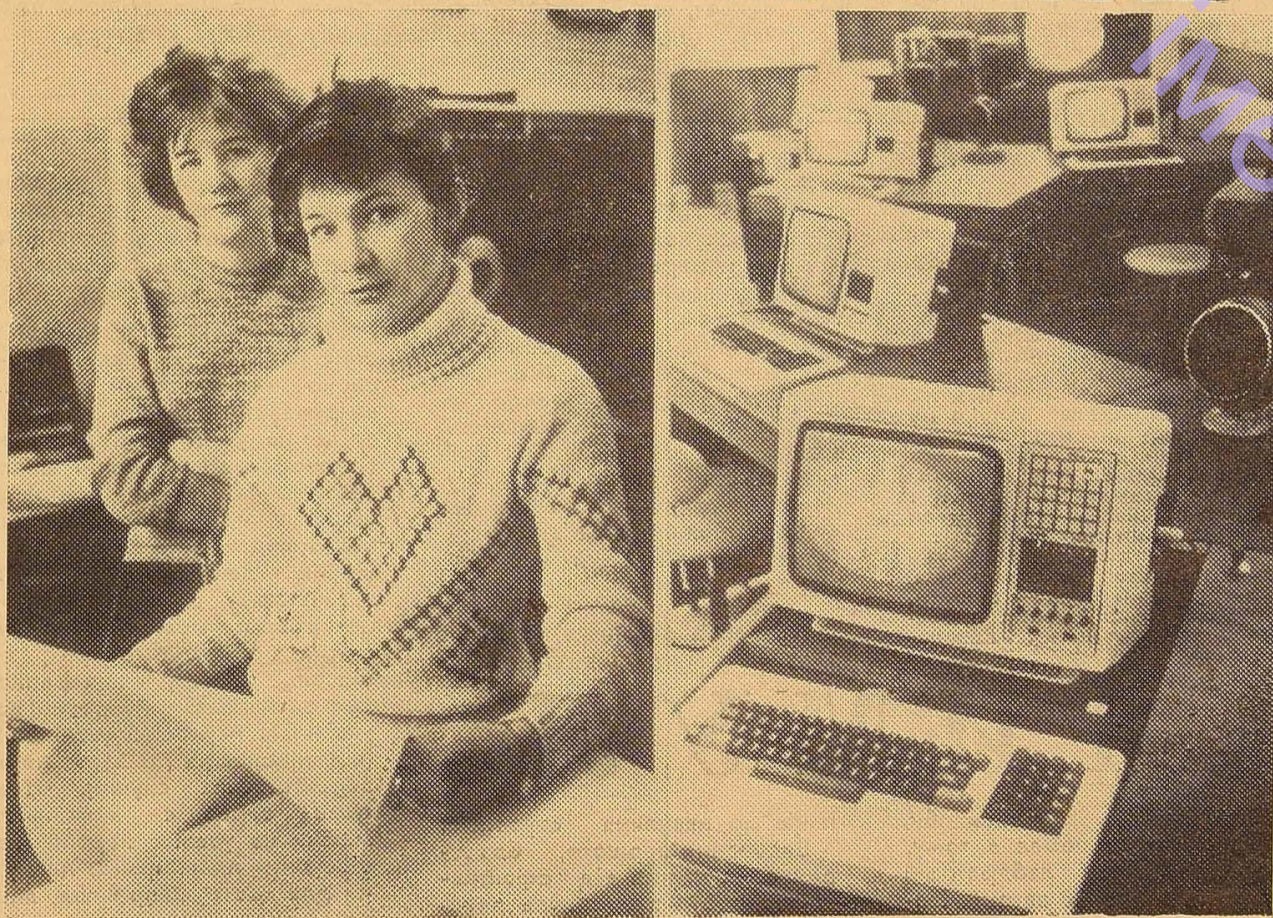
В одному з класів оператор
Петро Васильович Родигін оз-
найомив нас з електронним
обладнанням, розповів про
можливості комплексу, який
вже частково використовується
для навчання студентів і ви-
кладачів мехмату. З повним
введенням у дію аудіовізуаль-
них класів має зрости інтенсив-
ність комп'ютерного навчання
на всіх факультетах ОДУ.

Наскільки це важливо, ми
переконалися під час короткої
бесіди з групою другокурс-
ників класичного відділення мех-
мату, які саме склали заліки
з ЕОМ. Дуже мало практики,
— жалілися студенти. — На пер-
шому курсі ознайомилися з
принципами програмування, а
зараз, складаючи залік, на хо-
ду починаємо розбиратися в
підпрограмах. Практичних за-
нять з цього курсу не було,
одні лекції.

До цього слід додати: ком-
плекс придбано за астроно-
мічну суму у валюті РЕВ по-
над два роки тому, але тільки
зараз у Прагу командировано
інженерів і викладачів на на-
вчання. А тим часом, в резуль-
таті, очевидно, некомпетентної
експлуатації дещо в комплексі
починає виходити з ладу. Є
над чим поміркувати.

На знімаках: в аудіовізуаль-
ному класі. Оператори Алла
Карпова і програміст Інна
Грицаєнко перевіряють готов-
ність ЕОМ до роботи. Доцент
Н. О. Смирнова приймає у
студентів залік з ЕОМ.
Фото В. Пашука.

—О—

У РЕКТОРАТІ ОДУ

На розгляд учасників черго-
вого засідання ректорату бу-
ли запропоновані такі пита-
ння:

1. Підсумки роботи держ-
університету в 1988 році. (До-
повідач — проректор М. П.
Коваленко).

2. Про організацію та про-
ведення зимової екзаменацій-
ної сесії. (Інформація началь-
ника учбової частини Л. І. Алі-
фанової).

3. Про підсумки підготовки
особового складу з ЦО за
1988 р. і завдання на 1989 рік.
(Доповідач тов. Єлагін О. С.).

4. Рішення колегії Мінвузу
УРСР 10-3/110 від 24.8.88 р.
«Про організацію виконання
постанови ЦК КПРС «Про стан
боротьби із злочинністю в кра-
їні і додаткові заходи по запо-
біганню правопорушень». (До-
повідач голова профкому Л. Х.
Калустьян).

Зважає на серйозність питань
і ви легко зрозумієте, що за
дві години детально обговорити
їх і прийняти обґрунтовані
рішення, справді, нелегко.

У доповіді тов. Єлагіна, який
виступив першим, вказувалося,
що керівний склад університе-

ту, якому на навчаннях з ци-
вільної оборони доводиться
приймати оперативні рішення
в обстановці, що швидко мі-
няється, часто показує нетвер-
ді знання своїх службових
обов'язків. Особливо це сто-
сується працівників господа-
рських підрозділів.

Доповідач говорив, зокрема,
про слабку підготовку співро-
бітників мехмату, хімічного фа-
культету.

Непогано вирішуються пита-
ння організації ЦО на факуль-
тетах фізичному, біологічному,
геолого-географічному. Знач-

ною мірою це стало можливим
завдяки відповідальному добо-
ру осіб, на яких покладені
обов'язки з ЦО.

Тов. Єлагін виклав найбільш
суттєві недоліки в організації
ЦО, охарактеризував програму
підготовки на 1989 рік, відповів
на запитання членів ректорату.

У зв'язку з обговоренням
питання про цивільну оборону
були висунуті конкретні пропо-
зиції стосовно поліпшення ро-
боти АГЧ (тов. Рутівський) та
забезпечення господарських
служб факультетів інвентарем,
в якому виникає гостра потре-
ба під час непередбачених
стихійних явищ, тощо.

[Закінчення на 2-й стор.]

Наші пропозиції враховано

ДО РЕДАКЦІ «ЗНК» НА-
ДХОДЯТЬ ЧИСЛЕННІ ЗА-
ПИТИ ВІДНОСНО ЗАТВЕ-
РДЖЕННЯ ПРОЕКТУ «ПО-
ЛОЖЕННЯ ПРО ВИЩИЙ
УЧБОВИЙ ЗАКЛАД
СРСР». У ЗВ'ЯЗКУ З ЦИМ
МИ ПОПРОСИЛИ ДЕЛЕ-
ГАТА З'їЗДУ ПРАЦІВНИ-
КІВ НАРОДНОЇ ОСВІТИ,
РЕКТОРА ОДУ ПРОФЕСО-
РА І. П. ЗЕЛІНСЬКОГО
ДАТИ НЕОБХІДНИЙ КО-
МЕНТАР.

— Почну з того, що з'їзд,
який відбувся, виконав своє
основне завдання — звер-
нув увагу партії, уряду і на-
роду на необхідність здійс-
нення негайних, дієвих, рі-
шучих заходів по поліпшен-
ню стану середньої школи
як пріоритетного напрямку
розвитку країни.

Питання, що стосуються
вищої школи, обговорювали-
ся на секційних засіданнях.
Зокрема, дуже серйозно роз-
глядалося «Положення про
вищий учбовий заклад». Бага-
то пропозицій і доповнень до
проекту прийняті і від нашо-
го університету. Після мого
виступу враховано дев'ять
наших істотних зауважень:
по розширенню прав ученої
ради аж до надання їй права
звільняти з посади виборних
адміністраторів, якщо вони
не справляються з ділом;
про обов'язкову наявність у
складі ради не менше 25
процентів студентів та ін.
Обговорювалося питання про
мову навчання. Прийнято рі-
шення, що це прерогатива
колективу того чи іншого ву-
зу. Питання важливе, бо на-
ше місто і область багатона-
ціональні, а мовою міжна-
ціонального спілкування
традиційно є російська. І це
ніколи нікого не шокувало.
До того ж наше місто —
яскравий приклад взаємної
поваги народів і народностей,
інтернаціоналізму на ділі.
Але це зовсім не означає,
що ми відмовляємося від ви-
вчення української мови.
Українська мова буде вивча-
тися, крім філфаку, і на всіх
інших факультетах.

У Новоросійському (Одесь-
кому) університеті викла-
дання традиційно велося ро-
сійською мовою, це пов'язано
і з тим, що сюди запрошува-
лися видатні вчені і пе-
дагоги Росії: І. І. Мечников,
І. М. Сеченов, Н. А. Умов,
А. М. Ляпунов та ін. Мова
спілкування була єдиною,
традиції збереглися, але це
не є свідченням неповаги до
української мови.

Що стосується проекту,
то він в основному
схвалений як тимчасове по-
ложення. Остаточна редак-
ція буде прийнята Всеосою-
ною радою з народної освіти
(представник Одеси в Раді
— М. М. Палтишев) при-
близно через рік. Чому так?
Та тому, що зауважень і
пропозицій надійшло дуже
багато: 400 вузів зробили
свої серйозні поправки. Все
це слід обміркувати, зважи-
ти. А поки що ми будемо
керуватися тимчасовим по-
ложенням з урахуванням заува-
жень і доповнень представ-
ників нашого колективу, а
також вченої ради.

Важливо, що «Положен-
ня» спрямовано на розши-
рення прав вузів. А це буде
сприяти процесу подальшої
демократизації всіх сфер
вузівського життя і нашої
країни в цілому.

Записав О. Губар.

РЕЗЕРВ
на заміщення керівних посад
Одеського держуніверситету
на 1989 рік.

Ректор
В. М. Білоус
М. П. Коваленко
В. Д. Тараненко
Проректор з учбово-організаційної роботи
Ю. М. Анисимов
В. І. Коляда
В. Д. Тараненко
Проректор з учбово-методичної роботи
О. В. Чайковський
Д. С. Шелест

Н. М. Шляхова
Проректор з наукової роботи
В. М. Адамян
А. М. Золотко
М. Х. Копит
В. О. Плотников
Л. Д. Скрильов
Проректор з міжнародних зв'язків
Л. М. Голубенко
Л. Х. Доленко
Ф. О. Самойлов
Проректор з адміністративно-господарської роботи
О. К. Овдієнко
М. І. Склярєнко

РЕЗЕРВ
на посаду секретаря парткому
В. В. Глібоз
І. М. Коваль
М. Х. Копит
На посаду заступника секретаря парткому з оргроботи
О. І. Герасимов
В. М. Кадурін
На посаду заступника секретаря парткому з ідеологічної роботи
О. В. Запорожченко
В. Ф. Сиволога

листи не для друку

ЗА ВКАЗІВКОЮ — ЗРУЧНІШЕ

До редакції надійшов лист від доцента істфаку заступника секретаря партбюро факультету І. К. Калмакана.

Якщо не брати до уваги притаманний автору надмірно емоційний стиль, то суть листа зводиться до наступного: на одному з останніх засідань вченої ради істфаку було запропоновано «за дорученням парткому і рекомендацією ректорату» проголосувати за включення у список резерву на заміщення посади ректора ОДУ товаришів Коваленка М. П. і Тараненка В. Д.

За словами автора листа, абсолютна більшість вченої ради «в очі не бачили цих людей» і тим більше не можуть судити, наскільки вони підходять для цієї посади. На питання, що виникли у учасників засідання, ніхто, в тому числі й секретар партбюро О. Б. Дьомін, відповіді не зміг. Результати голосування,

що відбулося, виявилися просто смішними: 3 — «за», 2 — «проти», решта з присутніх (у раді 20 чоловік) утрималася. Ось і вийшло «більшістю голосів — затвердити». Але якою більшістю?

Таке голосування, на думку, І. К. Калмакана, повинно бути «принизливо образливим» і для самих рекомендованих. «Коли ми навчимося демократії і припинимо користуватися системою Хазанова «Одобрям!», — запитує автор листа.

Погоджуючись з автором, що подібне голосування не може не викликати здивування, змушені в той же час сказати ось що. Можливі кандидатури (резерв) на заміщення провідних посад в університеті було запропоновано висунути і обговорити на зборах цехових парторганізацій і трудових колективів. Саме тому, що на деяких факультетах це не було зроблено, на засідан-

ні парткому було прийнято єдино вірне рішення — відкласти до чергового засідання розгляд даного питання.

Через кілька днів на нараді секретарів партійних бюро факультетів секретар парткому отримав дані про проведення повторного затвердження резерву. Таким чином, немає підстав говорити про будь-які вказівки чи тим більше натиск з боку парткому.

Тому те, що відбулося на вчній раді істфаку, — прояв місцевої ініціативи. Очевидно, спрацював стереотип «отримана вказівка». Але це й свідчення відсутності у деяких комуністів істфаку принципності. Гадаємо, цією рішю повинен володіти як рядовий комуніст, так і секретар партбюро. І тоді проблема, яку порушив у своєму листі І. К. Калмакан, просто не виникатиме.

У РЕКТОРАТІ ОДУ

[Закінчення.
Початок на 1-й стор.]

Між іншим, на думку ректора І. П. Зелінського, в університеті повинна бути спеціальна група, передбачена для дій в умовах стихійного лиха, такого, наприклад, яке спіткало Одесу в грудні минулого року. Вона має бути забезпечена відповідним обладнанням та спецодягом.

Крім того, факт пошкодження значної кількості зелених насаджень на території університету можна пояснити і відсутністю належного догляду за ними з боку працівників університетського «зелентресту». Маються на увазі можливості спеціалістів Ботанічного саду, які можуть бути більш раціонально використані, якщо подумати про матеріальне заохочення людей.

У традиційній за змістом доповіді, з якою виступив проректор професор М. П. Коваленко, вказувалося, зокрема, на недоліки, які стали хронічними для університету. Не вирішується питання про своєчасну заміну викладацьких кадрів. Досить нагадати, що в університеті середній вік становить: для докторів (професорів) — 58 років, кандидатів наук (доцентів) — 45 років, асистентів — 39 років. Таке становище не може не викликати занепокоєння.

На більшості факультетів учбове навантаження, в першу чергу докторів наук, реалізується з порушенням відповідного положення. Наприклад, професори мехмату Е. О. Сторожено і В. І. Коляда мають навантаження 147 та 191 годину лекційних занять відповідно, а професор факультету РГФ Скалкін В. Л. — 22 години. Зовсім погано організована на факультетах самостійна робота студентів, про яку так багато говориться на різних нарадах і засіданнях. Якщо взяти до уваги, що по всьому університету на індивідуальний план навчання переведено 145 студентів (причому третя

частина з них — студенти філфаку), то коментари, як кажуть, зайві. Викладачі не працюють із студентами належним чином і це виявилось, зокрема, під час дострокового складання заліків і екзаменів студентами, яких відібрано у групи перепису населення. На багатьох кафедрах викладачі відмовилися ставити автоматичні заліки, бо не знали, як студенти засвоїли їх предмет.

Не кращим виявився стан справ з розподілом спеціалістів, з укладенням цільових договорів, на основі яких має визначитися наступний контингент студентів, що прийдуть в університет, і відповідно — учбове навантаження викладачів. Цією проблемою на факультетах, за рідкісним винятком, серйозно не займаються.

Зокрема, як відзначив ректор, викликає занепокоєння благодушність деяких деканів, які не потурбувалися за часом про розподіл спеціалістів, що має відбутися найближчим часом, — поки що не видно зацікавленості наших випускниками. Це стосується, в першу чергу, хіміків, прикладних математиків, географів, біологів.

З обговорюваних питань прийняті відповідні рішення.

В той же час необхідно зауважити, що і цього разу далася взяти необміркованість порядку денного ректорату. Після виступу Л. Х. Калуст'яна виявилось, що це питання вже давно розглядалось і відповідь відправлена на адресу Мінвузу. В результаті такої «накладки» ректорат, за браком часу, не зміг заслухати таке актуальне і невідкладне питання, як готовність університету до зимової сесії.

Внаслідок нав'язуваних деканам другорядних питань, які мають вирішуватися за межами ректорату в робочому порядку, поспіхом вирішуються дійсно серйозні проблеми загальноуніверситетського значення. Мають потребу перегляду і практично винесення питань на розгляд ректорату. Очевидно, мають рацію ті декани, які вважають, що з ними необхідно попередньо радитися стосовно порядку денного засідань ректорату чи вченої ради.

ОГОЛОШЕННЯ

У травні 1989 року на кафедрі нової та новітньої історії, рада молодих учених історичного факультету планують проведення міжвузівської наукової конференції, присвяченої 200-річчю Великої французької буржуазної революції.

Заявки на участь і тези виступів приймаються до 15 лютого 1989 року на кафедрі нової та новітньої історії.

Довідки за тел. 206-741.

студент-дослідник

МАЙЖЕ чотири роки тому була організована НДЧ і в ній — лабораторія, які очолили завідуючі лабораторіями. Вони підпорядковані проректору з наукової роботи та його заступникам і формально пов'язані з факультетами, деканатами, кафедрами через керівників наукових напрямів. Зв'язок цей на практиці виявився далеко не у всіх випадках міцним. За останні роки деякі підрозділи настільки вирости, що перетворилися в інженерні центри чи набули інших форм. Ці та інші обставини призвели до того, що на факультетах усе меншою мірою (особливо там, де лабораторій багато) знають, які наукові дослідження проводяться у тих чи інших лабораторіях.

СТИМУЛ

У принципі, звавалось би, нічого такого немає в тому, що зростання лабораторій призводить до їх автономізації, однак тут є два аспекти:

— Практично зникає внутрішня (за розділами наук) експертиза якості досліджень, бо майже не проводиться обмін результатами, досвідом, громадська думка все більшою мірою формується на рівні чуток; а всі дослідження проводяться під знаком причетності до університету.

— Деканати і кафедри часто не можуть використовувати досвід лабораторій для поліпшення якості навчання студентів.

Хоча обидва питання важливі, обговоримо лише друге, оскільки воно прямим чином впливає на головну роль вузу — підготовку кадрів.

У зв'язку з тим, що з 01.01.89 р. НДЧ перейшла на госпрозрахунок і відбувається деякий перерозподіл статей витрат у кошторисах господарських тем, можна саме зараз зробити деякі кроки для поліпшення ситуації. Як основні умови роботи студентів у лабораторіях? Їх дві: наявність об'єктивної інформації про можливість лабораторій, у першу чергу — кваліфікацію співробітників та їх здібності, бажання останніх вчити студентів;

Існування реальних важелів залучення наукових співробіт-

товувати конкретною робочою групою всього фонду зарплати по темі лише в своїх інтересах веде до конфліктів внутрішнього характеру.

Єдиний реальний вихід із становища, що склалося, — економічне забезпечення права деканату впливати на участь студентів у науковій діяльності лабораторій. Один із шляхів досягнення цього — створення незалежного фонду, що повністю виділяється в розпорядження деканату. Зараз, як вказувалося, відбувається процес розробки схеми розподілу витрат по госпрозрахунку, яка більшою мірою, ніж раніше, враховувала б інтереси всіх учасників наукових досліджень (від виконавців до загальноуніверситетських служб). Тому саме зараз є можливість, маючи на увазі перспективу, створити такий фонд, плануючи для цього, наприклад, лише один процент від усіх витрат по темі. У масштабах фізичного факультету це десятки тисяч карбованців. Його використання для матеріального стимулювання наукових співробітників дозволить різко інтенсифікувати наукову роботу студентів.

Таким чином, знаючи можливість деяких співробітників лібораторій у справі навчання студентів (інформація), у деканату з'явиться право економічно реалізувати їх через створений фонд шляхом відповідних доплат, разових чи щомісячних, співробітникам лабораторій.

Виконання першого, безперечно, залежить від ефективності роботи заступників деканів з наукової роботи. Саме вони повинні мати банк даних про характер досліджень в лабораторіях, цікаві теми, активність наукових співробітників під час керівництва в минулі роки курсовими і дипломними роботами та ін.

Друга умова ще не так давно мала вигляд наказів чи прохань і міфічних обіцянок «оплатити погодинно» чи «врахувати при розподілі премій». Зараз ситуація змінюється корінним чином. «Антизрівнялівка» дозволяє платити за корисну додаткову роботу. У принципі, якщо зав. лабораторією захоче, він може за ті чи інші успіхи заохотити наукового співробітника матеріально. Однак бажання викорис-

1. Які події минулого року ви вважаєте для себе найбільш пам'ятними?

2. Що ви хотіли б побажати читачам «ЗНК» у 1989 році?

СЕРГІЙ ГРИГОРОВИЧ СЕКУНДАНТ, ДОЦЕНТ КАФЕДРИ ФІЛОСОФІЇ ГУМАНІТАРНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ.

1. В минулому році, на мою думку, відбулися дві найважливіші події: XIX партійна конференція і святкування тисячоліття хрещення Русі. Обидві події знаменують собою важливий етап на шляху гуманістичного оновлення нашого суспільства. Але були й події, які затьмарили враження про минулий рік. Це насамперед те лихо, яке спіткало братній вірменський народ.

2. Хотілося б побажати всім, щоб процес демократизації істотним чином зачепив і наш університет, щоб і студенти, і викладачі володіли певною свободою і самостійністю. Особливо цього хотілося б побажати викладачам нашого університету, бо лише вільна людина може виховати вільну і творчу особистість. Необхідно, щоб університет мав солідну матеріальну базу, щоб він міг, нарешті, мати своє видавництво, яке є в багатьох провінційних вузах, щоб міг закуповувати літературу за кордоном, розширювати і зміцнювати зв'язки з провідними радянськими та зарубіжними вузами. Крім того, хотілося б побажати, щоб аспіранти і викладачі університету мали можливість вивчати та вдосконалювати свої знання іноземних мов, як це робиться, наприклад, в МДУ. Нарешті, не можна забувати, що Одеса — багатонаціональне місто. Хотілося б, щоб університет взяв активну участь у створенні національних культурних центрів, де кожен міг би вивчати мову і культуру свого народу. Це стосується, насамперед, української, болгарської та єврейської мов. Адже не секрет, що ці мови практично зникли із повсякденного вжитку, а це, безперечно, збіднює нашу духовну культуру.

С. КОНТУШ,
завідуючий НДЛ-1.

ХТО КРОКУЄ НЕ В НОГУ?

У конфлікті зі студентами ВК (військова кафедра) відразу зайняла кругову оборону. Названня кафедри не враховувало головного — духу часу, що настав з перебудовою. Відчуваючи справедливість своєї позиції, студенти виявилися неблаганними. «Дайош конференцію з ВК!»

В ході гострої, не завжди коректної з боку студентів розмови виявилось, що діяльність ВК і справді була переобтяжена заходами, що ніяк не впливали на підвищення якості підготовки офіцерів запасу. Застарілі форми і методи роботи, часто — нестатутне поведіння офіцерів ВК викликали зрозуміле невдоволення студентів.

Серед їх вимог були такі: виключити з порядку денного розведення, ранковий огляд та інші види занять, що не передбачені навчальним планом; теоретичні заняття максимально замінити практичними заняттями; не пред'являти до зовнішнього вигляду студентів вимог, непередбачених в університеті; всі види господарських робіт на військовій кафедрі проводити силами студентських будагонів з обов'язковою оплатою; вжити заходів до поліпшення побутових умов на військовій кафедрі.

Ці та інші вимоги були затверджені рішенням вченої ради ОДУ 29 листопада 1988 року.

Про позицію студентів ОДУ з питань військової підготовки розповідається в матеріалі керівників комітету комсомолу, який «ЗНК» пропонує увазі читачів.

Перш ніж описати події навколо військової кафедри ОДУ, хід студентської конференції з цього питання та її підсумки, вважаємо за потрібне висловити ряд принципальних суджень.

На наш погляд, гострота проблеми, екстремізм у судженнях та діях сторін, що протистояли у цьому конфлікті, коли з одного боку лунали заклики розпустити військову кафедру, а з другого — виключити з вузу, комсомолу, партії «заводів і провокаторів», заважають вирішенню реальної і дуже складної проблеми, тісно пов'язаної з перебудовою вищої школи в цілому. Емоції не залишають часу на тверезий аналіз того, що відбувається, відволікають від вирішення головних питань, часто переводять принципальну дискусію у рамки особистих образ та сварок. На наш погляд, це пов'язано з цілим рядом причин. Нове політичне мислення, пріоритет якого не заперечний сьогодні в осмисленні глобальних проблем, надто повільно пробиває собі дорогу на більш низьких рівнях. Відомчі інтереси, помножені на вікові традиції беззаперечного підпорядкування будь-яким наказам та інструкціям, незважаючи на те, що багато з них ввійшли у кричущу протиріччя з реальністю і здоровим глуздом, а також десятиріччя закритості даної теми

для будь-якого обговорення чи громадського контролю у більшості випадків породжує жорстку позицію військової кафедри, яка не приймає ніяких студентських (а інколи не тільки студентських) ініціатив і пропозицій. Аргументи тут навпромад одноманітні: студенти не компетентні вирішувати будь-які питання, пов'язані з військовою підготовкою, всі конфлікти — наслідок низької політичної свідомості студентської маси, яка дозволяє захопити себе купці підбурювачів, що з'явилися на хвилі «нестримної» гласності та ін.

Такі міркування, як правило, породжують відповідні установки: заборонити, відіслати, покарати і встановити порядок, під яким найчастіше розуміється сліпе наслідування нині діючим наказам та інструкціям. Але ніде безапеляційні лозунги — відмінити військову підготовку студентів — не з'явилися з самого початку. Вони виникли як природна реакція на повне неприйняття пропозицій набагато помірніших і конструктивніших, котрі так і не стали сигналом тривоги для керівництва військових кафедр, що безповоротно втратили сьогодні ініціативу у вирішенні власних проблем.

Ситуація ускладнювалася в ряді випадків пасивністю, розгубленістю і саханням адміністрації, партійних та комсомольських комітетів. Однак епідемія розгубленості вразила і верхні поверхи системи народної освіти. До сьогоднішнього дня не відчувається, що з цієї проблеми, хай у загальних рисах, є чітка і доказова позиція у Державного комітету з народ-

ної освіти. Немає її і у друкованих органів, що йдуть зазвичай попереду будь-яких ініціатив, в тому числі й комсомольських. Тривалий час, коли проблема вже реально постала у масштабах країни, її, як і раніше, замовчувала преса, а коли нарешті з'явилися окремі статті, присвячені, в основному, змальовуванню власне вже наслідків невирішуваних проблем (пінетувань, страйків та ін.), висновки з них можна було робити різні.

В результаті військової кафедри і в нашому вузі за останні роки стала таким правдоподібним зліпком з реальної казарми, що тут, в одному з підрозділів університету, де студенти лише раз на тиждень одягають військову форму, мимоволі почали формуватися свої нестатутні взаємовідносини як між офіцерами і студентами, так і між власне студентами. Створився штат кафедральних писарів, оформлювачів, мулярів та інших спеціалістів, які реально військовою підготовкою не займаються, та й не могли займатися, отримуючи при цьому тільки відмінні оцінки.

Однак ситуація в ОДУ складалася не так як у Томську, Києві та ряді інших міст. До пінетів, масових страйків та демонстрацій справа не дійшла, хоча і в нас були зриви окремих занять, навмисні неяви на розведення, на так звані години партійно-політичної роботи. Явочним порядком впроваджувалися й інші «нововведення».

Комітет комсомолу не міг пройти повз той факт, що на звітньо-виборчих зборах більшості факультетів незмінно порушувалося питання з військової кафедри, а запрошені представники кафедри, як правило, на ці збори не з'являлися. Позиція студентів-фізиків була, мабуть, найрішучішою і одночасно обміркованою.

В якусь мить ця проблема заступила всі інші, не менш важливі. Тут треба одразу сказати, що окремі студенти і рік, і два тому вже порушували багато з «сьогоднішніх» питань, проте їх пропозиції, не знайшовши підтримки більшості студентів і розуміння адміністративних та партійних органів, що вимагали і від комітету комсомолу відповідної стриманості, зависали у вакуумі.

Не треба бути провісником, щоб уявити, до яких наслідків для авторитету всіх цих органів (нас у даному випадку цікавить, насамперед, авторитет комітету комсомолу та ВЛКСМ в цілому) призвела б така тактика сьогодні. Ректор ОДУ І. П. Зелінський, оцінивши складність ситуації, з розумінням поставився до ідеї комсомольських організацій провести студентську конференцію з порядком денним: «Про порядок проходження студентами ОДУ військової підготовки».

Вперше з моменту створення військової кафедри ректор нагадав її керівництву, що саме він і тільки він є прямим і безпосереднім начальником для всіх без винятку підрозділів вченої ради ОДУ в компетенції вченої ради ОДУ вносити пропозиції різним факультетів. Головною метою цієї конференції було обговорення і узгодження позицій студентів усіх факультетів (представлених делегатами, обраними на кожному курсі в пропорції 1 делегат від 15 студентів), вироблення конкретних пропозицій, зібраних у єдиний пакет для доведення його до відома вченої ради ОДУ. Представити проект рішення конференції на затвердження вченої ради було доручено студентській фракції ради, що являла собою особливу комісію з студентського самоврядування на чолі з секретарем

комітету комсомолу.

І комітет комсомолу, і ректор розуміли, що в ході роботи такої гранично демократичної конференції можуть прозвучати різні думки і лозунги, в тому числі й ті, які сьогодні класифікуються як неприйнятні і навіть провокаційні. Але ми своє завдання бачили не в тому, щоб позбавити когось трибуни, «замовчати» чиюсь думку, а в тому, щоб виробити свій пакет пропозицій, обгрунтувавши його, довести його перевагу у вільній дискусії з будь-яким опонентом. Для цього комітет комсомолу, всі так звані звільнені члени якого самі є студентами, разом з ініціативною групою підготували основні тези, які були внесені на обговорення конференції.

Тези були розмножені для попереднього ознайомлення з ними. Конференція, на якій, крім делегатів, були присутні ректор, декан усіх факультетів, офіцери військової кафедри і всі бажаючі, тривала чотири години.

Як і очікувалося, були й емоції, і повторення, але не це визначило обличчя конференції. Переважна більшість пропозицій були визані у принципі вірними і знайшли своє відбиття в проекті рішення. Хоча ректор підкреслює, що не всі положення проекту будуть підтримані радою, настрою учасників конференції це не зісвувало — вперше студенти відчували свою реальну участь у виробленні рішення, що безпосередньо зачіпають їх інтереси. Ця форма роботи (студентська конференція) була визнана всіма найефективнішою під час вирішення «вибухонебезпечних» питань, таких, наприклад, як ситуація в гуртожитках і проблема викладання суспільних наук.

Ми готові послати своїх делегатів на зустріч, запропоновану ЦК ВЛКСМ, але вважаємо, що оперативний обмін інформацією через комсомольські друковані органи про шляхи і методи вирішення подібних проблем не менш важливий.

Ю. БОШКО,
секретар комітету
ЛКСМУ ОДУ;
Е. ЩЕГЛОВ,
О. ДУНАЄВ,
члени комітету
ЛКСМУ ОДУ.

Університетські науковці мікробіолог Алла Корнарані (справа) та інженер Наталя Шельніковська проводять розробки з госпрозрахункової тематики «Дослідження та розробка діагностичних методик оцінки стану організму», керує якою кандидат медичних наук В. М. Снітко. Нещодавно про ці дослідження розповіла на сторінках «Вечерней Одессы» Людмила Авраменко.

«Наналпливая материалы, первые годы одеситы потратили на разработку диагностической методики. В последующие — вплотную подошли к проблеме снятия и коррекции различных функциональных состояний организма. Особенно результативными оказались опыты на Дальнем Востоке, проведенные под руководством кандидата медицинских наук В. Снитко. В одну из антарктических навигаций в Восточном секторе Северного морского пути ученым удалось перебраться прямо на ледокол «Владивосток» и походить на нем от Певека до Берингова пролива, наблюдая работу и жизнь моряков при непосредственном воздействии на них экстремальных условий океана. Одновременно с исследованиями на ледоколе проводился курс лечения простудных заболеваний, расстройств сна, головных болей. Ученые использовали электропунктурный прибор «Поиск», основанный на принципах рефлексотерапии и разработанный в отделении медицинского приборостроения Калининского политехнического института».

У КОМІТЕТІ КОМСОМОЛУ ОДУ

На черговому засіданні комітету комсомолу розглянуто питання про удосконалення форм роботи комітету, створення при комітеті оперативного загону охорони громадського порядку із колишніх воїнів-інтернаціоналістів і студентського кооперативу «Сатурн» по організації дозвілля молоді, а також молодіжного прес-центру при газеті «ЗНК».

На засіданні, в якому взяли участь секретарі комсомольських бюро факультетів, розглянуто дві пропозиції: заступника секретаря комітету комсомолу О. Дунаєва про створення в комітеті чотирьох секторів,

причому кожен із секторів повинен звітувати один раз на місяць на засіданні бюро комітету комсомолу, і пропозиція заступника секретаря комітету комсомолу з ідеологічної роботи Е. Щеглова, на думку якого варто створювати тимчасові комісії для розгляду конкретних проблем: виконання рішень, прийнятих на грудневій (1988 р.) конференції комсомольського активу, питання гуртожитків, підготовки студентської конференції з питань суспільних дисциплін, прийому в кандидати у члени КПРС, роботи з іноземними студентами, тощо.

В результаті гострих дебатів прийнято компромісний варіант. Зокрема, вирішено створити п'ять робочих проблемних комісій: організаційну, ідеологічну, культурної роботи, інтерроботи та побутову. Визнано також доцільним не встановлювати жорсткого графіка проведення засідань комітету комсомолу. Прийнято позитивні рішення з інших обговорюваних питань.

Що стосується створення молодіжного прес-центру, то це питання вимагає додаткового розгляду. Про його вирішення буде повідомлено окремо.

А ви якої думки?

На грудневому комсомольському активі до складу комітету ЛКСМУ ОДУ обрано Вячеслава Єсауленка, студента III курсу істафу, якому доручено займатися питаннями студентської преси. Надаємо йому слово.

— Чіткої програми своєї майбутньої діяльності поки що не маю. Треба придивитися, порадитися з товаришами, помірнувати на комітеті і на факультетах.

Однак, деякими думками з приводу того, що я особисто хотів би бачити на сторінках «ЗНК» в новому році, можу поділитися.

Перш за все, гадаю, газета повинна надати свої сторінки роздумам викладачів — суспільствознавців з приводу найбільш актуальних за тематикою публікацій в центральній пресі, в журналах «Огонек», «Новый мир» тощо.

Можлива дискусія на сторінках «ЗНК», безперечно, привернула б увагу всіх студентів.

Треба, щоб студенти, нарешті, переконалися, що «ЗНК» дійсно, їх газета, на сторінках якої вони можуть викласти свої думки з приводу будь-якого питання чи події.

Але це можливо за умови, що студенти врешті-решт зрозуміють: гласність — для них, і не треба боятися власної тіні, треба довіряти своїй газеті.

Урок русского языка с группой иностранных студентов филфака ведет старший преподаватель кафедры РКИ Любовь Владимировна Дрепина.

В университете иностранные студенты изучают русский язык с первого курса. Они уже владеют основами грамматики и бытовой лексики, полученными на подготовительных факультетах. Задачи университетских преподавателей — научить их более свободному владению русским языком с употреблением специальной лексики.

Трудности, с которыми сталкиваются преподаватели и студенты в изучении русского языка — различный уровень общеобразовательной подготовки и владения русским языком студентами одной группы, отсутствие типовых учебных пособий и крайняя бедность материально-технической базы обучения.

«Открылась бездна, звезд полна...»

ПЕРВЫЙ РЕГИОНАЛЬНЫЙ КОНКУРС НАУЧНЫХ РАБОТ МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ-АСТРОНОМОВ ИМЕНИ ВЛАДИМИРА ПЛАТОНОВИЧА ЦЕСЕВИЧА.

По инициативе Совета молодых ученых-астрономов Одесского госуниверситета им. И. И. Мечникова к 81-й годовщине со дня рождения Владимира Платоновича Цесевича (1907 — 1983) был организован и проведен первый региональный конкурс его имени. На конкурс было представлено 15 научных работ (отдельных статей и циклов статей) молодых ученых юга Украины и Молдавии, посвященных фотометрическому и спектральному изучению физики постоянных и переменных звезд и компьютеризации астрономических исследований. Многие из представленных на конкурс работ были начаты по инициативе В. П. Цесевича, около 40 лет возглавлявшего кафедру астрономии и астрономическую обсерваторию Одесского госуниверситета.

Из представленных на конкурс 5 работ посвящены фотометрическому исследованию катаклизмических переменных звезд (Андронов И. Л., Смыков В. П., Шакун Л. И.), звезд-источников мазерного излучения (Андронов И. Л., Кудашкина Л. С.), вспышечной активности карликовых новых (Шакун Л. И.) и звезд типа IV Кита в рассеянных скоплениях и окрестностях Солнца (Коротин С. А., Краснобабцев В. И.). Именно по этой группе работ была присуждена первая премия. Ее был удостоен И. Л. Андронов за цикл из 24 работ, посвященных обширному наблюдательному исследованию и теоретической интерпретации строения и эволюции катаклизмических переменных звезд. Им предложены и проанализированы модели «качающегося диполя», «магнитного клапана», «пропеллера» (с учетом влияния звезды-спутника) и «кипящей колон-

ны», объясняющие многие эффекты, наблюдаемые у магнитных тесных двойных звезд типа AM Геркулеса.

Спектральным исследованиям физических и затменных переменных звезд с широким применением моделирования атмосфер посвящено 7 работ (Зайкова Л. П., Удовиченко С. Н.). Конкурсная комиссия присудила вторую премию С. Н. Удовиченко, представившему цикл из 7 научных статей, в которых по материалам 6-метрового телескопа БТА САО АН СССР определены лучевые скорости, характеристики магнитных полей и радиусов пульсирующих звезд. Еще одна вторая премия вручена Коротин С. А. (соавторы — Драгунова А. В. и Комаров Н. С.) за создание и исследование каталога фундаментальных характеристик 980 звезд-гигантов поздних спектральных классов. Исследование каталога привело к выводу о наличии среди звезд-гигантов диска двух возрастных групп.

Все три третьи премии вручены за спектральные исследования физических и затменных переменных звезд. Лауреатами стали Андриевский С. М. и Гарбузов Г. А. за работы по изучению механизма возбуждения хромосферной эмиссии в линиях дублета ионизованного магния у звезд типа «Дельта» Шита, Коротин С. А. и Краснобабцев В. И. (КРАО АН СССР) за исследование фотосферного спектра Тельца и Менчюкова Е. В. и Павленко Я. В. (ГАО АН УССР) за моделирование атмосферы яркой звезды V367 Лебедя. Значительными, но использующими известные методики, признаны работы по спектроскопии ранних и массивных затменных двойных звезд, выполненные Глазковой Л. В., и определения скоростей вращения пульсирующих звезд, представленные Зайковой Л. П. и Удовиченко С. Н. Эти работы также основаны на спектрограммах БТА САО АН СССР и опубликованы. Конкурсная комиссия особо отметила два цикла работ,

представленных кишиневскими астрономами Смыковым В. П. и Шакун Л. И. ими проведены и проанализированы одиннадцатилетние наблюдения 18 катаклизмических переменных и маломассивных рентгеновских двойных звезд, позволивших обнаружить новые зависимости в характеристиках объектов. На конкурс также было выдвинуто два цикла работ по автоматизации астрофизического исследования. Андронов И. Л. представил алгоритмы и программы обработки переменного сигнала и исследования его периодичности (10 работ), а Яворский Ю. Б. — пакет программ для построения графиков. Указанные алгоритмы и программы широко применяются в обработке и анализе астрофизического эксперимента в работах сотрудников кафедры астрономии и астрономической обсерватории Одесского госуниверситета.

Анализируя результаты проведенного конкурса, можно отметить достаточно высокий уровень представленных научных работ, их актуальность и научную значимость. В подавляющем большинстве конкурсные работы опубликованы и уже нашли применение. Особенно примечателен тот факт, что в представленных работах широко применялось теоретическое обоснование полученных результатов и современные компьютерные методы обработки. Можно сказать, что конкурс удался, хотя комиссия в ряде случаев была поставлена в затруднительное положение и не смогла некоторым работам присудить премии из-за малого количества. Конкурс научных работ молодых ученых-астрономов имени В. П. Цесевича решено проводить и впредь раз в два года на базе Одесского госуниверситета.

В. КАРЕТНИКОВ, кандидат физико-математических наук, доцент, заведующий кафедрой астрономии.

МЫ ТАК ПОХОЖИ...

В Одесском университете на филфаке проходит стажировку 150 студентов из ГДР. В течение семестра будущие учителя русского языка и литературы из Магдебурга и Лейпцига обучаются на кафедрах русского языка, русской литературы, общего и славянского языкознания, научного коммунизма, истории СССР и др.

В программе пребывания в СССР — не только учеба. Запланированы еженедельные экскурсии, посещение кинотеатров, музеев, вечера встречи с советскими сверстниками. Один из таких вечеров состоялся недавно в общежитии № 8, в его подготовке приняли участие третьекурсники украинского отделения филфака.

Перед началом вечера мне удалось побеседовать со студентами III курса секции теоретического и прикладного языкознания Лейпцигского университета имени К. Маркса Сабиной Блащик, Тинко Ренчером и Катариной Пфефферкорн. Разговор начался с общей для всех темы: экзамены. Выяснилось, что вступительных экзаменов в вузах ГДР вообще нет. Только те выпускники 12-летней школы, которые хотят стать профессиональными художниками, артистами, искусствоведами, режиссерами или музыкантами сдают один вступительный экзамен по специальному предмету.

Подготовка к семестровым экзаменам проходит несколько иначе, чем у нас. Немецкие студенты не привыкли вести конспекты в общих тетрадях — для этой цели они используют папки с листами. На экзамен выносятся не вопросы, а темы лекций. Сам экзамен носит характер беседы преподавателя и студента по пройденному материалу.

Второй волнующий всех вопрос: стипендия. Студенты Лейпцигского университета получают 200 марок в месяц. В зависимости от успеваемости они получают надбавку в 60, 100 и 150 марок. Лучшие студенты получают 600 марок — стипендию имени К. Маркса.

— Есть ли отличия в системе обучения в вузах наших стран!

— Вы знаете, есть. Пара у

нас длится 90 минут без перерыва, и звонков нет, так как группы занимаются в разное время. Еще у нас принято в конце лекции стучать по партам, если она понравилась. И не принято вставать, когда входит преподаватель. У вас учатся и в субботу, а в ГДР университет в этот день не работает, чтобы приезжие студенты могли поехать домой.

— Какие предметы вы изучаете и какую специальность получите!

— В университете мы учимся 5 лет. По окончании выйдим преподавателями русского и английского языков и литературы. Поэтому мы изучаем русскую и английскую фонетику, морфологию, грамматику, лексикологию, историю США, Великобритании и СССР, страноведение, литературу этих стран. Программа обучения также включает немецкий язык и литературу, психологию, педагогику, общественные науки...

С Катариной у нас завязывается живой разговор о том, какие сейчас «неудобные» ученики в школах, как трудно приходится к ним в класс, делимся планами на будущее. Катарина очень хорошо говорит по-русски, но она считает, что по-английски ей изъясняться легче, и время от времени мы переходим на английский.

Но вот начинается вечер, на который мы все приглашены. Немецкие друзья услышали рассказ о прошлом и настоящем Украины, о национальных традициях украинского народа.

Гостям понравились шуточные сценки и мелодичные народные песни.

Участники вечера смогли оценить и украинскую кухню: девушки в национальных костюмах радушно угощали нас традиционным блюдом — варениками.

Немецкие друзья вместе с нашими ребятами с удовольствием поют шуточную песню «Лауренция». Вечер был в разгаре, когда началась дискотека.

Как все же мы похожи друг на друга, — подумалось мне в тот вечер.

А. НИКИШЕВ, студент II курса филфака.

С БЕСПОКОЙСТВОМ И НАДЕЖДОЙ

Состоялось очередное заседание дискуссионного клуба «Время и экономическая мысль», организованное кафедрой политэкономии и кафедрой РКИ, в котором приняли участие и иностранные студенты, обучающиеся в университете. Разговор шел о «белых пятнах» в истории нашей страны, о перестройке, ее сторонниках и противниках.

Каково соотношение сил в борьбе за общественное обновление? Кто и что мешает движению советского общества по пути перестройки? Что необходимо предпринять, чтобы

это движение стало необратимым, способствовало демократизации всех сфер жизни, вывело нашу страну на рельсы здоровой и эффективной экономики?

Вокруг этих вопросов развернулась дискуссия. Она была отмечена беспокойством за исход дела, стремлением каждого честно оценить первые результаты перестройки.

Е. МАКЕЕВА, кандидат экономических наук,
Л. МОСИЕНКО, преподаватель кафедры РКИ.

Новогодняя филателия

Ежегодно, в канун Нового года, в почтовых окнах страны появляются красивые маркированные конверты и многокрасочные поздравительные открытки.

Первая такая почтовая миниатюра в Советском Союзе появилась в конце декабря 1962 г. Эмиссия состояла из двух миниатюр. Художник А. Шмидштейн воспроизвел голубя мира и новогоднюю елку на фоне земного шара. Марки отличаются номиналом. Тираж четырехкопеечных знаков почтовой оплаты составил 2,5 млн. экземпляров, а 6-копеечные — для авиапочтовых писем выпущены

тиражом в полмиллиона.

Недавно вошла в обращение марка, поздравляющая с 1989 годом. Рисунок этого знака почтовой оплаты резко отличается от рисунков предыдущих серий своей выразительностью. Изображен всадник в мундире петровских времен, держащий свиток с выдержкой из царского Указа: «...отмечать с 1-го января 1700 года...» На белом фоне серебряные снежинки, соответствующий текст и номинал — 5 к. — отпечатаны голубой краской.

И. СИЛЬНИЦКИЙ, член Всесоюзного общества филателистов.

ПИШИТЬ НАМ:

270057, Одеса-Центр вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За науковї кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії 24, 1-й поверх, кімната, 9.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 23-84-13.

Редактор **М. ЩЕРБАНЬ.**